

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ

ਮੰਗੇਸ਼ ਦੀ ਦਫ਼ਤ ਤੋਂ ਲੈਕੇ,
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਂਗੇਸ਼ੀ ਹੱਕ ਵਿਚ
ਮਿਲਨ ਤੇ ਕੁਝ ਜੁਗੀ ਮਨ॥

ਮੰਗੇਸ਼ ਦੀ ਦਫ਼ਤ 21 ਫਰਵਰੀ 1909 A.D.

ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇ ਬਹਾਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀ
ਤਖਤ ਨਸੀਨੀ 1909

ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਕਾਮ ਬਖ਼ਸ਼ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ

ਦਿਨ ਤਾਂਜ ਮਤੇ ਉਸਦੀ ਮਰਗ ਜਨਵਰੀ 1909 ਬੰਦਾ ਪੰਜਾਬ ਅਪਰੈਲ 5।

ਬਹਾਰ ਸ਼ਾਹ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਰਦਨਾ
ਹੱਕ ਪੁਤਾਨਾ

ਬਹਾਰ ਸ਼ਾਹ ਉਜ਼ੈਨ ਪਾਉਂਦਾ।

ਬਹਾਰ ਸ਼ਾਹ ਦਿਲੀ ਅਪਰੈਲ।

ਬਹਾਰ ਸ਼ਾਹ ਜਾਂਚ ਪਾਉਂਦਾ।

ਬਹਾਰ ਸ਼ਾਹ ਮਰਗਿਆ।

ਜਾਂਚ ਦਾ ਸ਼ਾਹ ਕੁਝ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ।

1912 ਬੰਦਾ ਨੇ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਬਿਲਾ ਬਨਾਇਆ।

1913

1914 ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੇ ਕੁਝ।

1915

ਫਰਵਰੀ ਸ਼ਾਹ ਬਾਤਸ਼ਾਹ ਮਰਗਿਆ

ਗਿਆ ਤੇ

ਮੁਹਾਰ ਸ਼ਾਹ ਬਾਤਸ਼ਾਹ ਬਨਿਆ

1916

ਬਾਤਸ਼ਾਹ ਮਰਗਿਆ ਦਾ ਖ਼ਤ ਮੁਖਤਾਰ

ਹੱਕ ਤਖਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ

A.D. ੧੭੧੯ ਸਿਖ ਖਿਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸਨ ੧੧੩੧ ਹਿਜਰੀ ਤੋਂ।

੧੭੩੯ ਸਨ ੧੧੫੧ ਹਿਜਰੀ ਤੋਂ ਫੇਰ ਨਰਮਾਹ ਸੁਰ ਕਰੇਂਦੇ ਹਨ।

੧੭੩੯ ਨਰਿਸਾਹ ਤਿਰਸਤਾਨ ਪੁਰ ਅਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿਖ ਬਿਅਜਾ
ਦੇ ਕੰਢੇ ਹੁਸੇਵਾਨ ਦਿਖ ਦਿਕਠੇ ਤੋਂ ਕੇ ਨਰਿਸਾਹ ਦੇ ਅਕਬ ਪੁਰ
ਅਜਾ ਕਰੇ ਮਾਲ ਅਮਬਾਬ ਨਰ ਸੰਦੇ ਹਨ।

੧੭੪੫ ਸੁਬੇਦਾਰ ਜਾਹੌਰ ਦੀਨ ਨਸਪਤ ਮਦਿਨੇ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਦਬਾਓਨ ਨਈ
ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਜਕੀਯਾ ਖਾਂ, ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਸੁਬੇਦਾਰ ਸੀ। ਨਸਪਤ ਮਦਿਨੇ

ਮਦਿਨੇ ਜਾਂਦਾ। ਤਦ ਉਸਦਾ ਦੌਰ ਭਿਗ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਫੌਜ ਸੰਦੇ ਬਹੁਤ
ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰੇ ਜਾਹੌਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨੌਬਾਸ ਦਿਖ
ਕਤਲ ਕਰੇਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੀਤਗੰਜ ਹੈ।

੧੭੪੬ ਜਕੀਯਾ ਖਾਂ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਯਹਯਾ ਖਾਂ ਤੇ ਮਾਹਿਦਨ ਖਾਂ ਜਾਹੌਰੀ
ਸੁਬੇਦਾਰੀ ਨਈ ਜਹੇਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਹਿਦਨ ਖਾਂ ਸੁਬੇਦਾਰ ਬਨਕੇ
ਮਾਹਿਦਨ ਦੁਆਰੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਭੇਜਦਾ ਹੈ।

I ੧੭੪੯ ਮਾਹਿਦਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਜਾ। ਮੀਰ ਮਨੂ (ਮੀਰ ਮੁਆਜ਼
-ਉਲ-ਮੁਲਕ) ਵਜ਼ੀਰ ਕਾਹਿਰੀਨ ਰਾਬੇਦਾ, ਜੇਹਦੇ ਜਾਹੌਰ ਸੁਬੇਦਾਰ
ਸੀ, ਮਾਹਿਦਨ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਮੀਰ ਮਨੂ ਸੁਬੇਦਾਰ ਜਾਹੌਰ ਮੁਕਰ ਹੋਂਦਾ ਹੈ।

੧੭੪੯ ਮਾਹਿਦਨ ਦਾ ਬਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮਰਗ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਉਸਦਾ
ਬੇਟਾ ਮਾਹਿਦਨ ਦਿਲੀ ਦਾ ਬਾਤਸ਼ਾਹ ਬਨਦਾ ਹੈ।

੧੭੪੯ ਸਿਖ 'ਰਾਜ ਖਾਨਸਾ' ਬਨਕੇ ੫੦੦੦ ਸਦਾ ਭਰਤੀ ਕਰੇਂਦੇ ਹਨ
ਅਤੇ ਅਖਿਤਮਰ ਕੋਲ 'ਰਾਮ ਰੋਹੀ' ਗਈ ਬਨਕੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ
ਜੇਥੇ ਦਰ ਇਸ ਦੇਲੇ ਜਸਾਖਿਅ ਕਲਾਜ, ਰਹੁਤ ਸਿੰਘ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ
ਵਜ਼ੀਰ ਹਨ। ਬਾਰੀ-ਕੁਆਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੇ ਪੁਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰੇਂਦੇ ਹਨ।

ਮੀਰ ਮਨੂ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਨ ਨਈ ਅਰੀਨਬੇਗ ਨੂੰ ਜਲੀਫਰ
ਦੇ ਫੌਜਦਾਰ ਬਨਕੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਅਰੀਨਬੇਗ ਸਿਖਾਂ ਨਾਲ ਜਹਾਈ

ਤਿਹਾਈ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਖਾਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਨ ਬਾਜ਼ ਕਰ
ਸਿੰਗਾ ੩

II ੧੭੫੧ ਮਾਮਰ ਸਾਹ ਦੁਗੱਲੀ ਦੁਲੀ ਦਰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਰ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ
ਏ, ਅਤੇ ਫੇਰ ਤੀਜੀ ਦਰ। ਦੀਵਾਨ ਕੋਲ ਮਲ ਮਹਿਮਾ ਜਾਰੀ ਏ,
ਅਤੇ ਮਾਈਨਾਬੇਗ ਸੁਬੇਦਾਰ ਨਾਲ ਰਹਾ ਕਰਦਾ ਏ।

ਸਿੰਗਾ ਮੀਰ ਮਨੂ ਤਿਨ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਮੰਗਾਂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਬੇਗਮ
ਮੁਹਾਰ ਬੇਗਮ (ਜਾਂ ਮੁਹਾਲੀ ਬੇਗਮ) ਸੁਬੇਦਾਰੀ ਚਲਾਂਦੀ ਏ॥

IV ੧੭੫੫ ਮਾਮਰ ਸਾਹ ਦੁਗੱਲੀ ਦਾ ਹੱਥ ਹਮਲਾ। ਸਾਹਜ਼ਾਦਾ ਤੁਹ
ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸੁਬੇਦਾਰ ਬਲਾਂਦਾ ਏ।

੧੭੫੬ ਮਾਮਰ ਸਾਹ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਏ (V. A. Smith)

੧੭੫੬ ਸਿਖ ਤੁਹ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਲਾਹੌਰ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ
ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਬੇਦਾਰ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਕਲਾਸ ਮਾਮਰ ਸਾਹ ਸਿੱਖ ਚਲਾਂਦਾ ਏ
میرزا محمد رفیع الدین صاحب

੧੭੫੮ ਅਖੌਬਾ ਮਹਾਰਾ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦਾ ਏ, ਅਤੇ ਪਰੇਸ
ਨੂੰ ਹਕਿਮ ਬਲਾਂਦਾ ਅਤੇ ਸਾਹੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਰ ਛਾਜਾਂਦਾ ਏ।

੧੭੫੯ ਮਾਮਰ ਸਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਰ ਫੇਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਏ
ਤੁਹ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦਿੱਤੇ ਕਰਦੇਂਦਾ ਏ।

੧੭੬੧ ਮਾਮਰ ਸਾਹ ਦਾ ਚਿਤਰਤਾਨ ਪੁਰ ਹਮਲਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾਂ
ਨਾਲ ਪਾਨੀਪਤ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆਈ।

੧੭੬੨ ਸਿਖ ਅਮਿਰਤਸਰ ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਖੂਨਾ ਭਿਓਰ, ਜੰਨਖਾਂ,
ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਰਦਮਾਨ ਨਾਲ ਮਾਮਰ-ਕੋਰਨ ਨੂੰ (ਹੰਗਮ ਖਾਂ) ਭਜੇ
ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

V ੧੭੬੨ ਮਾਮਰ ਸਾਹ ਸਿਖਾਂ ਪੁਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦਾ ਏ ਅਤੇ ਜੁਲਿਆਨੇ ਤੋਂ

ਸਿੰਗਾ ੩

ਦੀਰ ਮੀਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਕੇ ਖੂਬ ਕਤਲ ਕਰਦਾ ਏ। ੧੫੦੦੦
ਸਿਖ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਡਾ ਘਲੂਘਾਰਾ ਸੀ।

ਅਫਿਤਵਰ ਦਾ ਮੰਦਰ ਕਮਾਵੇ ਸਰ ਨੂੰ ਭਰਵੇਂ ਦਾ ਹੈ।

੧੭੬੩ ਸਿਖ ਦੇਰ ਇਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਜੰਨਖਾਂ ਨੂੰ ਸਰਹਿਰ ਦਿੱਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੰਗਸ ਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਜੰਨਖਾਂ ਦੀ ਮਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਖ ਕੁਸ਼ਰ ਪਰ ਕਬਜ਼ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

V ੧੭੬੪ ਅਰਮ ਸਾਹ ਦੇਰ ਤੰਗਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੁਸ਼ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਬਾਬਾ ਅਨਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਬੇਦਾਰ ਸਰਹਿਰ ਮੁਕਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਬਲੀ ਮਨ ਨੂੰ ਸੁਬੇਦਾਰ ਜਾਹਿਰ।

੧੭੬੪ ਸਿਖ ਕਾਬਲੀ ਮਨ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਹਿਰ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਸਾਗਨ ਮਜਰਾ ਸਿੰਘ, ਪੈਰਾ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਸਰਨਾ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਬੇਦਾਰ ਹਨ। ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਕੱਟਦੇ ਹਨ:

رگ و تیغ و فتح و لغت بیهوش
یا انت از خاک کو - کوسین

ਹੁਣ ਬਾਗਾਂ ਮਿਸਲਾਂ ਬਨ ਰੁਕੀਆਂ ਹਨ

VII ੧੭੬੭ ਅਰਮ ਸਾਹ ਨੇ ਹੁਣ ਸਤਵੀਂ ਵਾਰੀ ਸਿਖਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਸਿਖ ਅਮਲਿਓ ਹਰਾਏ ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਖ਼ਾਈ ਨਾ ਹੋਈ। ਅਨਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੌੜੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੁਬੇਦਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ੧੨੦੦੦ ਸਿਪਾਹੀ ਬਿਨਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮੁੜਾਏ, ਅਤੇ ਅਰਮ ਸਾਹ ਨੂੰ ਚਾਪਸ ਜਾਨਾ ਪਿਆ।

੧੭੬੭ ਸਰਸਾਗਨ ਰਹੂਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਰਾਲੀ ਦੇ ਮਾਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਤਮ ਦੇ ਕਿਲੇ ਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਇਸ ਵਕਤ ਤੋਂ ਸਿਖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਹੀ ਮਾਰਥਾਂ ਦਿਖ de facto ਮਾਲਿਕ ਬਨ ਗਏ।

ਖੁਜਾਸ਼ਾ

ਸੰਨ ੧੭੦੬ ਤੋਂ ੧੭੧੫॥	ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਦੀ ਜਰਜਰ॥	੬ ਬਰਸ
ਸੰਨ ੧੭੧੫ ਤੋਂ ੧੭੨੪॥	ਸਿਖ ਫ਼ੌਰੇ ਫ਼ੌਰੇ ਜ਼ਖ਼ਿਅਾਂ ਦਿਓ ਵੰਡੇ ਤੇ	੨੪ "
ਸੰਨ ੧੭੨੬ ਤੋਂ ੧੭੫੫॥	ਮੁਗ਼ਲੀਆ ਮੁਬੇਰਾਹਾਂ ਨਾਲ ਜਹਾਈਆ	੧੬ "
ਸੰਨ ੧੭੫੫ ਤੋਂ ੧੭੬੭॥	ਮਹਮੂਦ ਅਬਦਾਲੀ ਨਾਲ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬੀ	੧੨ "
ਸੰਨ ੧੭੬੭ ਤੋਂ ੧੭੬੯॥	ਸਿਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦਿਓ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੀ	੩੨ "
ਸੰਨ ੧੭੬੯ ਤੋਂ ੧੮੩੬॥	ਮਹਮੂਦਜ਼ੇਬੀ	੪੦ "
ਸੰਨ ੧੮੩੬ ਤੋਂ ੧੮੪੬॥	ਬਰਡਾਮਰੀ ਅਤੇ ਗਿਰਾਓ॥	੬ "
ਸਾਰੇ		<u>੧੪੦ ਵਰ੍ਹੇ</u>

